

UPUTE SUDIONICIMA LOKALNIH IZBORA 2009. GODINE

1. Koga biramo na predstojećim lokalnim izborima?

Na predstojećim lokalnim izborima biramo članove općinskih i gradskih vijeća te županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba (predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave) i općinske načelnike, gradonačelnike, župane i gradonačelnika Grada Zagreba (nositelje izvršnih ovlasti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave).

2. Koja je razlika između predstojećih lokalnih izbora u odnosu na izbore 2005.?

Na predstojećim lokalnim izborima po prvi put neposredno biramo općinske načelnike, gradonačelnike, župana i gradonačelnika Grada Zagreba zajedno s njihovim zamjenicima, koje ćemo birati na jednom glasačkom listiću, a članove predstavničkih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na drugom glasačkom listiću.

3. Tko ima pravo birati?

Pravo birati imaju hrvatski državljani s navršenih 18 godina koji imaju prebivalište na području jedinice za čije se predstavničko tijelo izbori provode.

4. Tko ima pravo biti biran?

Pravo biti biran za člana predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ima hrvatski državljanin s navršenih 18 godina koji ima prebivalište na području jedinice za čije se predstavničko tijelo izbori provode.

Pravo biti biran za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba i njihove zamjenike imaju hrvatski državljani s navršenih 18 godina koji na dan raspisivanja izbora imaju najmanje 6 mjeseci prijavljeno prebivalište na području jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave u kojoj se provodi izbor.

5. Tko može predlagati kandidate za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i kandidate za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba?

Liste za izbor predstavničkih tijela i kandidate za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba predlažu političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj i birači.

6. Kada se održavaju izbori?

Redoviti izbori održavaju se treće nedjelje u mjesecu svibnju svake četvrte godine.

7. Tko provodi izbore?

U općini/gradu izbore provode općinska/gradska izborna povjerenstva i birački odbori.

U županiji izbore provode županijsko izborna povjerenstvo i općinsko/gradsko izborna povjerenstvo i birački odbori.

U Gradu Zagrebu izbore provodi Gradsko izborna povjerenstvo Grada Zagreba i birački odbori.

Biračke odbore imenuju gradska i općinska izborna povjerenstva i Gradsko izborna povjerenstvo Grada Zagreba.

8. Što se mora ponijeti na glasovanje?

Na glasovanje birač mora ponijeti važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu kako bi predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlašten član utvrdio identitet i provjerio je li upisan u popis birača.

9. Koliko će glasačkih listića biti na biračkom mjestu?

Na svim biračkim mjestima nalaziti će se četiri glasačka listića (npr. na biračkom mjestu na području općine, birači će dobiti četiri glasačka listića, i to jedan za izbor općinskog načelnika, drugi za izbor članova u općinsko vijeće, treći za izbor župana i četvrti za izbor članova županijske skupštine). Izuzetak je Grad Zagreb, gdje će se na biračkim mjestima nalaziti dva glasačka listića, i to za gradonačelnika Grada Zagreba i za članove skupštine Grada Zagreba.

10. Kako se obavlja glasovanje?

Glasovanje se obavlja osobno na biračkom mjestu glasačkim listićem. Za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave glasuje se samo za kandidacijske liste navedene na glasačkom listiću. Glasački se listić popunjava tako da se zaokruži redni broj ispred naziva kandidacijske liste za koju se glasuje.

Za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba glasovati se može samo za kandidate navedene na glasačkom listiću. Glasački se listić popunjava zaokruživanjem rednog broja ispred imena i prezimena kandidata za kojega birač glasuje. Glasovanjem, tj. zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata ujedno se glasuje i za njegova zamjenika/e, te nema mogućnosti odvojenog glasovanja za zamjenike kandidata. Kandidati se na glasačkom listiću navode abecednim redom prezimena kandidata.

11. Kada je glasački listić nevažeći?

Nevažeći je glasački listić:

- nepopunjeni glasački listić
- listić iz kojeg se ne može sigurno i nedvojbeno utvrditi za koga je birač glasovao
- listić na kojemu je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista odnosno na kojemu je birač glasovao za dva ili više kandidata.

12. Tko utvrđuje rezultate izbora?

Rezultate izbora utvrđuje nadležno izborno povjerenstvo jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na temelju rezultata glasovanja na svim biračkim mjestima u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Rezultate izbora, bez odgode, nadležna izborna povjerenstva i Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba objavljuju u lokalnim sredstvima javnog priopćavanja, lokalnom radiju i u novinama te na oglasnoj ploči jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Popis nadležnih izbornih povjerenstava i njihovih telefonskih brojeva putem kojih će se moći dobiti informacije o izbornim rezultatima bit će objavljeni na internetskoj stranici Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske.

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedenim izborima u roku od 60 dana od objave službenih rezultata izbora.

13. Tko ima pravo promatrati izbore?

Pravo promatrati izbore imaju političke stranke, birači koji su predložili kandidate, nevladine udruge koje su registrirane za promatranje izbora, odnosno za zaštitu i promicanje ljudskih prava i međunarodne organizacije koje djeluju u Republici Hrvatskoj.

14. Što se sve podrazumijeva pod pravom promatranja izbora?

Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje izborne promidžbe, posebno tiskanje i korištenje izbornog materijala, cjelokupnog izbornog postupka, glasovanja, rada izbornih tijela i uvid u sav izborni materijal.

15. Kako će se legitimirati promatrač kojeg odredi politička stranka?

Promatrač kojeg odredi politička stranka dužan je izbornom tijelu, čiji rad promatra, predložiti potvrdu političke stranke koja ga je odredila. Potvrdu izdaje i potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje političke stranke, odnosno opunomoćenik kojeg ta osoba ovlasti.

16. Kako će se legitimirati promatrač kojeg odrede birači?

Promatrač kojeg odrede birači koji su predložili nezavisnog kandidata dužan je izbornom tijelu, čiji rad promatra, predložiti suglasnost nezavisnog kandidata.

17. Što su dužne ishoditi nevladine udruge koje namjeravaju promatrati provedbu izbora?

Nevladine udruge koje namjeravaju promatrati provedbu izbora dužne su najkasnije u roku 20 dana od dana raspisivanja izbora zatražiti odobrenje za promatranje rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora od nadležnog županijskog izbornog povjerenstva.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja prilaže se rješenje o upisu u registar udruga u prijepisu ili preslici.

Odluku o zahtjevu za izdavanje odobrenja nevladine udruge nadležno izborno povjerenstvo bez odgode dostavlja na adresu sjedišta udruge ili ovlaštenoj osobi udruge.

Državno izborno povjerenstvo odlučuje o izdavanju odobrenja za promatranje svoga rada.

18. Kako će se legitimirati promatrač nevladine udruge?

Promatrač nevladine udruge kojoj je dopušteno promatranje izbora dužan je izbornom tijelu čiji rad promatra predočiti potvrdu nevladine udruge koja ga je odredila, odnosno odgovarajuću iskaznicu. Potvrdu izdaje i potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje udruge, odnosno opunomoćenik kojeg ta osoba ovlasti.

U potvrdi se navodi broj i datum odobrenja za promatranje rada izbornog tijela te izborno povjerenstvo koje je odobrenje izdalo.

19. Kako će se legitimirati promatrač kojega je odredila međunarodna organizacija?

Promatraču kojega je odredila međunarodna organizacija koja djeluje u Republici Hrvatskoj (strani promatrač) status stranog promatrača odobrenjem utvrđuje Državno izborno povjerenstvo. Državno izborno povjerenstvo će stranom promatraču izdati odgovarajuću iskaznicu.

20. Koja su prava promatrača?

Promatrač ima pravo:

- promatrati cjelokupni izborni postupak, glasovanje, rad izbornih tijela te ima pravo uvida u sve izborne materijale,
- biti nazočan radu izbornog povjerenstva za vrijeme održavanja sjednica, upozoravati na uočene nepravilnosti i tražiti njihovo otklanjanje,
- davati pisane, obrazložene primjedbe na rad izbornog tijela koje se prilažu zapisniku o radu izbornog tijela,
- zahtijevati presliku ili prijepis zapisnika o radu izbornog tijela čiji je rad promatrao,
- biti nazočan radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja,
- pratiti predaju izbornog materijala od strane biračkog odbora nadležnom izbornom povjerenstvu,
- biti nazočan glasovanju i prebrojavanju glasova, upozoravati na nepravilnosti i tražiti njihovo otklanjanje.

21. Koje su obveze promatrača?

Obveze promatrača su sljedeće:

- za cijelo vrijeme promatranja, promatrač je dužan nositi potvrdu/suglasnost/odobrenje koje mu je izdala politička stranka/nezavisni kandidat, odnosno nadležno izborno povjerenstvo,

- za vrijeme promatranja izbora promatrač je dužan poštivati odredbe Zakona te pisane i usmene upute Državnog izbornog povjerenstva, izbornih povjerenstava i biračkih odbora,
- uputiti birača koji mu se obrati predsjedniku ili članu biračkog odbora,
- za cijelo vrijeme promatranja rada izbornih tijela i glasovanja nositi vidljivo istaknutu iskaznicu.

22. Kada se promatrača može udaljiti s biračkog mjesta/izbornog tijela?

Promatrač ne smije ometati rad izbornog tijela. Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad izbornog tijela, a ovlašten ga je i udaljiti, ako unatoč opomeni nastavi s ometanjem.

23. Može li promatrač biti kandidat na izborima?

Promatrač ne smije biti kandidat na izborima.

24. Što promatraču nije dopušteno?

Promatraču nije dopušteno:

- odgovarati na upite birača,
- nositi oznake, značke, fotografije, promotivni ili drugi materijal koji može utjecati na birače,
- tonsko ili video snimanje rada izbornih tijela,
- aktivno ili pasivno utjecati na birače.

Sve informacije vezane uz provedbu lokalnih izbora objavljene su na internetskoj stranici Državnog izbornog povjerenstva – www.izbori.hr

Izvor: *Informator* br. 5738, Zagreb, 4. ožujka 2009. (Aleksandra Jozić-Ileković, potpredsjednica Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske).